

VRELCI

Leto IX — Št. 7 (96)

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA

Avgust 1981

Polletni obračun pod pritiskom inflacije

Planske naloge so bile vrednostno presežene, dosežki po količinah pa zaostajajo ali pa so komaj v korak z njimi.

Zaznavni so stabilizacijski napor. Energija je ogromen strošek, ki ga ne moremo brzdati.

Vrednost točke je povišana za 1 dinar. Produktivnost stagnira, ponekod pa upada.

Obveznosti iz dohodka so porasle za 26 %, osebni dohodki pa za 28 %. Povprečni neto OD znaša 914 dinarjev.

Materialni stroški so se povečali povprečno za 45—50 %, v TOZD Polnilnica pa celo za 60 %.

Pričakovani rezultati so v mnogočem odvisni od našega dela v drugem polletju.

Na zborih smo tudi potrdili osnutek zakona za pomoč nerazvitim republikam in pokrajini Kosovo.

VREDNOSTNI OBRAČUN IN PREDLOG DELITVE

Vrednostni obračun poslovanja izhaja iz celotnega prihodka. To so vsa zbrana plačila za storitve in izdelke. Iz tega poravnamo stroške porabljenega materiala, storitev in drugih izdatkov ter amortizacijo. Ostanek je dosežen dohodek. Po sporazumih, dogovorih in predpisih določene prispevke iz dohodka obračunavamo in plačujemo vsak mesec, prav tako pogodbene obveznosti za obresti, kar vse moramo v obračunu pokriti iz dohodka. Iz ostanka — čistega dohodka — moramo pokriti že izplačane osebne dohodke in rezervirati sredstva za rezervni sklad, za stanovanjsko izgradnjo, za drugo skupno porabo in za investicije. Za delitev osebnih dohodkov moramo upoštevati usklajeno povečanje dohodka po družbenem dogovoru, zato ob obračunu preverjamo in določamo vrednost točke. Za boljšo oceno uspešnosti poslovanja vse podatke primerjamo s planom in lanskim obračunom.

ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Zbrani iztržki, ki so 125.134.008,65 din, so za 26 % večji kot lani, pa tudi od planiranih so večji za 5 %. Žal ta ugoden uspeh takoj izničijo nesorazmerne podražitve — pri materialu za 45 % in storitvah za 30 %.

Planirani dohodek za prvo polletje tako ni v celoti dosežen (— 2 %), od lanskega pa je večji za 14 % in znaša 50.792.385,60 din. Prispevki iz dohodka so večji za 56 %, ker ima dejavnost v tem letu nove obveznosti za izobraževalno in raziskovalno skupnost. Že izplačani osebni dohodki in neizkoriščene ure znašajo 29.736.848,15 din in so iz čistega dohodka v celoti pokriti. Ostane še 1.203.157,05 din, za kar predlagamo raz-

poreditev v rezervni sklad
1,5 % od dohodka 761.885,80 din
in za
stanovanjsko izgradnjo
ostanek 441.271,25 din

V prvi polovici leta je poslovni uspeh Zdraviliške dejavnosti manj ugoden zaradi sezonskih nižjih cen in manjšega deleža sezonskih mesecev. Ne glede na to je v primerjavi z lanskim letom ostanek za sklade nekajkrat manjši, vendar pa smo to že s planom predvideli. Ob tako povečanih materialnih stroških je uspeh zadovoljiv.

POLNILNICA

V celotnem prihodku, ki je 114.909.558,62 din, je tudi iztržek od prodanih cistern — 9.240.000,00 din. Planirana vrednost prodaje pijač in plina je torej dosežena (+ 2,5 %), čeprav so nove cene veljale šele od 21. aprila 1981. Bistveno povečanje stroškov materiala (60 %) in storitev (52 %) je delno vezano na proizvodnjo cistern, ki lani ni bila v takem obsegu in je tudi nismo vključili v plan, delno pa zaradi enkratno večje porabe materiala za vzdrževanje strojev.

Dosežen dohodek znaša 39.877.281,80 din in je porabljen za obveznosti iz dohodka po sporazumih, dogovorih in predpisih 16.667.878,60 din, za izplačane osebne dohodke 12.604.660,75 din. Za ostanek dohodka 10.605.442,46 din predlagamo razporeditev v

rezervni sklad
2,5 % od dohodka 1.000.000,00 din
za stanovanjsko izgradnjo 1.339.183,90 din
za drugo skupno porabo 1.900.000,00 din
in za poslovni sklad — investicije 6.366.258,56 din

Predlagana delitev je usklajena z družbenim dogovorom in enaka kot smo planirali za prvo polletje.

VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

Celotni prihodek, ki je 33.740.639,40 din, predstavljajo plačani računi za izvršene storitve, dogovorjeni prispevek za ureditev parka in stroški kurjave. Prav slednji pomenijo velik porast v materialnih stroških dejavnosti.

Dosežen dohodek, ki je 13.696.137,42 din, je manjši od planiranega za 8 %, vendar pokriva prispevke iz dohodka skupno 3.624.076,25 din ter izplačane osebne dohodke skupno 6.856.846,10 din. Za ostanek čistega dohodka 3.215.215,07 din predlagamo razporeditev v

rezervni sklad
2,5 % od dohodka 342.403,40 din
za stanovanjsko izgradnjo 291.657,45 din
za ostalo skupno porabo 1.100.000,00 din
in poslovni sklad 1.481.154,20 din

Predlog delitve je usklajen z družbenim dogovorom in planom za prvo polletje. Prvo polletje je zaradi dopustov uspešnejša polovica leta za vzdrževalno dejavnost, zato je taka razporeditev ostanka tudi rezerva za letni obračun.

SKUPNE SLUŽBE

Polovica s planom dogovorjenega dohodka, ki ga temeljne organizacije namenijo za delo skupnih služb, je v obračunu zmanjšana za odstopanja od planiranega dohodka temeljnih organizacij oziroma količin prodaje. Izračun zneska je upoštevan v obračunu kot celotni prihodek delovne skupnosti 19.830.687,40 din. S tem zneskom so pokriti stroški prispevkov iz dohodka in iz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

plačani osebni dohodki v skupnem znesku 9,588.717,45 din. Za ostanek predlagamo razporeditev

za stano-	
vanjsko	
izgradnjo	687.360,55 din
za ostalo	
skupno	
porabo	1.000.000,00 din
za rezervo	829.572,65 din

Med letom po dogovoru »rezerve« ne vračamo, če je manjša od 5 %.

Z obračunom ugotavljamo, da so izvršena izplačila osebnih dohodkov obračunana po kalkulatorni vrednosti 22 din in 9 % učinka v delitvi dohodka pokrita. Po usklajeni delitvi dohodka sta Zdraviliška dejavnost in Polnilnica izkoristili celoten razpoložljiv znesek po dopolnjenem dogovoru.

Na podlagi ocene za drugo polletje in spremembe družbenega dogovora predlagamo povečanje kalkulatorne vrednosti na 23 din ter pri dejavnosti in zaposlitvi v lanskem letu 9 % učinka od 17. 6. 1981 dalje.

Ob odločitvi za ta predlog moramo računati, da bo povečanje osebnih dohodkov povzročilo zmanjšanje planiranega poslovnega sklada, torej sredstev za investicije od predvidenih 22,400.000 din na 18,000.000 din in po temeljnih organizacijah

Zdraviliška	
dejavnost	2,400.000 din
Polnilnica	800.000 din
Vzdrževalna	
dejavnost	500.000 din
Delovna	
skupnost	600.000 din

Pripravil ekonomsko-finančni sektor

POROČILO DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

V prvem polletju smo slovali ob nadaljevanju inflacije. Fizični kazalci proizvodnje so nižji tako od lanskih kot tudi od onih, ki smo jih planirali. Nočitve oziroma oskrbni dnevi so v upadanju pri kategorijah pacientov, ki se zdravijo na družbene stroške, kot tudi onih, ki se zdravijo na lastne stroške.

Boljši kot v prejšnjih letih so rezultati o obiskovalcih iz inozemstva ob indeksu 114. Tej zvrsti moramo posvetiti še posebej našo izvozno pozornost. Naše obveznosti pri novogradnji hotela bomo zmogli le ob čim večji stopnji devizne realizacije. Pri tem ne uspevamo izkoristiti vseh možnosti za večji priliv na svoj devizni konto.

Kasa skonto 3 % pri plačilu hotelskega računa v konvertibilni valuti ni dovolj stimulativen. Naš dinar je v zamejstvu cenejši in njegov nedovoljen vnos v SFRJ donosnejši. Devalvacija izpred enega leta je kmalu izničila pričakovane uspehe. Izračun devizne realizacije temelji na vsoti konkretnih ubranih valut. Najbolj zanesljiva je valuta, ki jo realiziramo s hotelskim vaučerjem.

Ugotovili smo boljši obisk iz inozemstva. V mnogočem

pa smo oživitve obiska pripravili z nezadovoljstvom gostov zaradi nemira, ki ga povzroča še posebno ponoči gradnja. Temu je tudi pripisati nizko stopnjo komunalne čistoče v zdravilišču in v kraju.

Skupno število nočitev je nižje od planiranih (indeks 98) in od nočitev v enakem času lani (indeks 95). Vzrok je v izpadu obratovanja hotela Park (50 postelj) in deloma Zagrebškega doma (15 postelj). Če tega ne bi bilo, bi plan zagotovo presegli. Nočitve v hotelu Donat so še v porastu, kot tudi v depandansi Boč.

Vzporedna z nočitvami je tudi realizacija zdravstvenih zdraviliških storitev. Breme ni jo bolj kot v prejšnjih letih abstinence okoliških zdravstvenih skupnosti, ki ne naročajo storitev v naših ambulantah.

Finančni rezultat, merjen po prometu, izkazuje indeks 104. Ob komparaciji s fizičnimi kazalci odraža inflacijo oziroma visok porast cen naših storitev.

Produktivnost dela je v porastu (indeks 91), če jo primerjamo s planiranimi urami. Če pa jo vrednotimo s primerjavnim obdobjem preteklega leta in s fizičnimi kazalci realizacije, pa je v upadanju. To potrjujejo po-

samični rezultati nekaterih poslovdstev (Zdrav. dom, Soča, Slov. dom) in pa zdravstveni sektor, ko izkazuje indeks prometa 89 in porabljenih ur indeks 89. Opravljenih je bilo 10 % več delovnih ur kot v preteklem letu. Poslovdstvo hotelov beleži ugoden rezultat poslovanja ob indeksu prometa 108, pri realiziranih urah pa indeks 94. Ker pa je indeks nočitev 91, poraba delovnega časa pa indeks 100, je evidentno, da je bilo za 1 nočitev porabljenih več ur kot v bazičnem obdobju.

Hotel Donat ne izkazuje nesorazmernih nihanj pri produktivnosti, pri fizičnih in pri finančnih kazalcih.

Osebni dohodki so rasli skladno z gibanjem dohodka. Izplačani bruto OD na delavca znaša 12.453 din. Indeks povečanja OD znaša 114,8, povečanja dohodka pa 115.

Začasno omejeni stroški so bili koriščeni v povprečju 90 %.

Investicijska potrošnja je osredotočena v novogradnjo hotelskega kompleksa SAVA. Tekočo investicijsko porabo smo zmanjšali na nujne zamenjave dotrajanih naprav. Ker so nabave in zamenjave v teku, porabe še ni možno razmejiti.

Finančni rezultat je močno obremenjen s tekočimi dražitvami materialne potrošnje. Izstopajo odpisi v restavracijah (indeks 137). Ugodnejši so v poslovdstvu hotelov (indeks 72). Poraba čistilnega in potrošnega materiala (indeks 105) v hotelih je bolj rezultat podražitev in ne več porabljenih količin. V restavracijah in kuhinjah (indeks 97) je toliko ugodnejši.

Po operativnih ad hoc podatkih se zmanjšuje marža na material v kuhinjah. Vzrok temu so višje planske cene. Poraba električne energije v hotelih in kuhinjah beleži padec v primerjavi z lanskim obdobjem (indeks 90). Pri porabi vode ni bistvenih odstopanj. Poraba kurilnega olja se draži

spricho porasta svetovnih cen in devalvacije dinarja.

Sodimo, da so rezultati fizičnega obsega proizvodnje dokaj optimalni. Nižji kazalci realizacije so posledica zmanjšanja posteljnih zmogljivosti. Neustrezni kazalci produktivnosti so pogojeni v dobršni meri z namestitvijo kadrov, ki so bili predvideni za povečane hotelske kapacitete že v letu 1980—81.

Ugodno lahko ocenjujemo sodelovanje z občinskimi zdravstvenimi skupnostmi in pa z republiško komisijo za vojaške vojne invalide. Samoupravni sporazum o menjava dela s prvoimeno vane, ki je v svoji pripravi stekel s pomočjo in tvornim sodelovanjem Poslovne skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč, je vnesel nekatere novosti pri kalkulaciji naših stroškov in pa vrednotenje dela po faktor-skem sistemu. Analogno ga uporabljamo tudi za zdravljenje VVI. Podani so pogoji, da bodo tudi zdravilišča uvrščena med prioritete izvrševalce zdravljenj zavarovancev. S tem se bomo izognili restriktivnim vplivom, ki so nas v preteklosti izločali iz tega procesa. Glede na vsesplošni krizni položaj v svetu, tako politični kot gospodarski in pa na tendenco zmanjševanja splošne in skupne porabe v našem prostoru, moramo realno računati tudi na restrikcije v družbenih fondih, ki financirajo zdraviliška zdravljenja. Navedeno stanje bi zožilo obseg poslovanja pri nas najmanj za 50 %. Pripraviti bi morali ustrezne ukrepe za prilagoditev, če bi prišlo do zastoja povpraševanja po naših storitvah.

V tem času moramo pripravljati organizacijske ukrepe za aktiviranje hotela SAVA. V teku so dogovori za nakup stanovanjskega objekta za samske delavce.

Rezultati finančnega poslovanja v času sestavljanja tega poročila še niso bili znani. Uporabljati jih bo treba iz tabel, ki bodo objavljene v nadaljevanju skupnega poročila.

POROČILO DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE POLNILNICA

Prvih šest mesecev dela in poslovanja temeljne organizacije je že lahko merilo uspešnosti ali neuspešnosti. Rezultati, ki so jih dosegli,

pa kažejo ali so planske naloge, tako količinske kakor tudi finančne, pravilno postavljene in ali so službe naredile vse, da bodo te plan-

ske naloge tudi dosežene. Prav tako prvih šest mesecev pokažejo, kako smo bili organizirani pri samem proizvodnem procesu, ali smo s produktivnostjo na enakem nivoju kot v primerjalnem obdobju lanskega leta, kako je z bolniškimi izostanki in na koncu tudi, kakšno je bilo gospodarjenje s potrošnim materialom. Pa poglejmo, kako smo poslovali in kako smo gospodarili.

Pri mineralni vodi smo planske količine dosegli 100-odstotno, napolnili smo 15,267.546 litrov, od tega Donata 8,576.030 litrov (99% plana) in Tempa 6,663.836 litrov (102% plana), vendar pa je polnitev pod lanskoletno, in sicer pri skupni polnitvi za 3%, pri Donatu za 3% in pri Tempu za 2%.

Pri Trimvitu smo planirane količine presegle za 3%,

lanskoletno polnitev pa za 27%.

Pri polnitvi plina CO₂ zastajamo za lanskoletno za 9%.

Poraba potrošnega materiala na 1000 steklenic se je v tem obdobju zmanjšala skoraj pri vseh postavkah, kar kaže na večjo gospodarnost pri sami polnitvi naših proizvodov. To pa ne moremo trditi za steklenice, saj iz podatkov vidimo, da lom steklenic narašča in je v tem obdobju že dosegel 3,3%, kar znaša 24 par po steklenici. Delno opravičilo za povečan lom je v vedno starejših strojih, ki povzročajo dejansko vedno večji lom pri polnitvi, največji vzrok pa je sigurno v negospodarnem in neodgovornem ravnanju delavcev s stekleno in plastično embalažo. Vsi se bomo morali začeti zavedati, da je vse to naše in čim

manj odgovorno ravnamo s steklenicami, kakor tudi z ostalim potrošnim materialom, tem večji so stroški in čim večji so stroški, tem manj denarja odpade na osebne dohodke.

Opravljenе delovne ure so v mejah normale, pri nekaterih skupinah nam jih je uspelo znižati, pri drugih pa so porasle, vendar upravičeno, saj je narava dela oziroma dodatno delo narekovalo večjo angažiranost.

Pri bolniških izostankih

pa beležimo porast, in sicer so najbolj kritični izostanki do 30 dni, ki so porasli od 7103 na 7521 ur, kar pomeni, da pride 7 dni izostankov na delavca v polletju. To pa je podatek, ki nas še enkrat zadolžuje, da moramo našo nadzorno zdravniško službo drugače organizirati.

O prodajni problematiki na domačem in tujem trgu bo posebno poročilo komercialnega sektorja, prav tako tudi poročilo o finančnih pokazateljih.

POROČILO DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

Pri pregledu podatkov, ki so bili zbrani za I. polletje 1981, ugotavljamo, da je bilo gospodarsko gibanje v temeljni organizaciji Vzdrževalna dejavnost relativno

ugodno. Podatki kažejo, da je bilo v letu 1981 opravljenih za 3% manj ur kot v letu 1980. Po enotah pa je indeks delovnih ur v pri-

(Nadaljevanje na 4. strani)

PERIODIČNI OERAČUN I - VI/1981
ZDRAVILIŠČE - ZBIRNA
BILANCA USPEHA

postavka	Zdraviliška dejavnost	Polnilnica	Vzdrževalna dejavnost	Skupne službe	S K U P A J
vrednost opravljenega dela	126,974.988,50	118,993.544,67	33,675.292,65	19,829.599,00	299,473.424,82
terjatve v začetku leta	6,554.429,35	1,955.461,36	186.826,20	27.135,90	8,723.852,81
terjatve koncem obdobja	8,395.409,20	6,039.447,41	121.479,45	26.047,50	14,582.383,56
CELOTNI PRIHODEK	125,134.008,65	114,909.558,62	33,740.639,40	19,830.687,40	293,614.894,07
material	31,746.557,05	27,561.019,30	14,920.431,65	854.617,75	75,082.625,75
storitve	27,988.074,70	24,843.870,30	3,673.285,25	1,901.586,15	58,406.816,40
drugi stroški	6,009.989,90	14,673.161,20	130.232,10	419.500,00	21,232.883,20
povračila	313.879,85	495.018,15	98.364,40	1,155.445,80	2,063.708,20
amortizacija	8,266.060,55	3,831.152,15	1,206.195,65	1,041.141,50	14,344.549,85
drugi in izredni stroški	17.061,00	74.232,72	11.250,00	102,65	102.646,37
zaloge		+3,553.922,99	+ 4.742,93		+3,558.665,92
PORABLJENA SREDSTVA	74,341.623,05	75,032.376,81	20,044.501,98	5,373.393,85	174,791.395,69
DOHODEK	50,792.385,60	39,877.181,81	13,696.137,42	14,457.293,55	118.822.998,38
prispevki iz dohodka	6,908.559,75	5,135.873,65	1,746.167,35	1,751.928,45	15,542.529,20
pogodbene obveznosti	4,939.820,65	829.204,95	314.908,90	273.423,35	6,357.357,85
dohodek za delovno skupnost	8,004.000,00	10,002.000,00	1,563.000,00		19,569.000,00
AM nad minimalno		700.000,00		326.291,10	1,026.291,10
PRISPEVKI IZ DOHODKA	19,852.380,40	16,667.078,60	3,624.076,25	2,351.642,90	42,495.178,15
ČISTI DOHODEK	30,940.005,20	23,210.103,21	10,072.061,17	12,105.650,65	76,327.820,23
osebni dohodki	29,736.848,15	12,604.660,75	6,856.846,10	9,588.717,45	58,787.072,45
skupna poraba-stanovanjski	441.271,25	1,339.183,90	291.657,45	687.360,55	2,759.473,15
-ostali del		1,900.000,00	1,100.000,00	1,000.000,00	4,000.000,00
rezervni sklad	761.885,80	1,000.000,00	342.403,40		2,104.289,20
poslovni sklad		6,366.258,56	1,481.154,22		7,847.412,78
razlika med prihodki in odh.				829.572,65	829.572,65

(Nadaljevanje s 3. strani)

merjavi z letom 1980 naslednji:

vodstvo temeljne organizacije	96
gradbena skupina	89
skupina kovinarjev	94
kurilnica	102
pralnica	107
PTT mehanik	104
parki	96
Skupaj temeljna organizacija	97

Glede na količino opravljenega dela je imela najboljši rezultat gradbena skupina, najslabšega pa pralnica, ki ima indeks opravljenih ur 107, indeks opranega perila pa 96. Kazalci v pralnici kažejo na to, da je bila zmanjšana produktivnost dela. V letu 1980 je bilo opranega na uro 17,87 kg perila, v letu 1981 pa samo 16,12 kg. To pome-

ni, da je bilo število opravljenih ur v letu 1981 povečano, količina opranega perila v kg pa zmanjšana v primerjavi z letom 1980.

V kurilnici so se ponovno izredno povečali stroški goriva in bodo letos po naročanju sodeč presegli 20 milijonov novih dinarjev. Na velikem kotlu je moral biti opravljen generalni remont. Pri remontu nas je proizvajalec kotlov Djuro Djaković opozoril, da bomo morali obstoječa kotla čez 6 ali 7 let zamenjati, ker bosta do trajala.

Vrtnarija je imela letos za 46 % večjo realizacijo kot v letu 1980, čeprav je bilo opravljenih za 4 % manj ur kot preteklo leto. Plan delovnih ur v temeljni organizaciji je bil dosežen le 81 %, čeprav je bila realiza-

cija storitev presežena za 7 %. V temeljni organizaciji smo tudi v letu 1981 še nadalje omejevali stroške, ki so omejeni tudi z družbenim dogovorom. Tako so bili indeksi teh stroškov v prvem polletju v primerjavi z možnimi dogovorjenimi naslednji:

dnevnice	88
kilometrini	39
reprezentanca	100

Podatki nadalje kažejo povečanje bolniških izostankov za 5,5 %.

Najugodnejši je dosežen

rezultat, ki kaže odnos doseženega prometa in opravljenih delovnih ur v temeljni organizaciji s planom. Indeks prometa je 107, indeks opravljenih ur pa 89.

Povprečni osebni dohodek v temeljni organizaciji je bil v prvem polletju 7316 din ali za 4 % manj, kot je bilo planirano.

To je nekaj podatkov, ki bodo pripomogli k realni oceni poslovanja Temeljne organizaciji Vzdrževalna dejavnost v prvih šestih mesecih letošnjega leta.

POROČILO DIREKTORJA KOMERCIALNEGA SEKTORJA

Za prodajo izdelkov polnilnice v prvih šestih mesecih lahko rečemo, da smo pričakovanja izpolnili, saj smo prodali:

	planirane količine
Donat MG	99 %
Tempel	102 %
Trimvit	103 %

Ob mednarodnem letu invalidov

Generalna skupščina OZN je leto 1981 proglasila za mednarodno leto invalidov. Akcije, ki naj bi potekale v mednarodnem letu, so imenovali s skupnim geslom: »POPOLNO SODELOVANJE IN ENAKOST INVALIDOV«. To geslo — z nalogami in cilji — je namenjeno vsem članicam, vsem državam, da bi izboljšale položaj invalidnih oseb s tem, da bi:

— pomagale invalidom pri vključevanju v družbeno življenje;

— zagotavljale invalidom ustrezno varstvo, usposabljanje, skrb in svetovanje, možnosti za primerno delo;

— spodbujale proučevanje in raziskovalno delo z namenom, da se olajša praktično sodelovanje prizadetih ljudi v vsakdanjem življenju (omogočiti jim dostop do javnih zgradb in do prevoznih sredstev);

— vzgajale in obveščale javnost o pravicah invalidov, da dajejo svoj prispevek na različnih področjih človekovega življenja;

— učinkoviteje ukrepale za preprečevanje invalidnosti in za rehabilitacijo invalidov.

V naši socialistični družbi urejajo varstvo invali-

dov številni predpisi in zakoni. Velika pozornost je namenjena enakopravnemu vključevanju invalidov v delo, v samoupravljanje in v sodelovanje na vseh področjih. Mnogo naporov je že vloženi v razvoj osebnosti človeka-invalida, v oblikovanje njegovega polnovrednega življenja.

Tako naj ne bi bil glavni namen širših akcij le v dajanju raznih oblik pomoči invalidu, pač pa v usposabljanju, da človek-invalid sam premeta posledice svoje invalidnosti in da se počuti enakopravnega in koristnega člana naše družbe.

Invalidne osebe same se pri tem vključevanju v družbeno življenje nemalokrat srečujejo s številnimi problemi in ovirami:

— arhitektonske ovire, ko npr. invalidu na vozičku le redkokje uspe priti v banko, na pošto, v trgovino, ambulanto ipd.;

— nerazumevanje zdravih ljudi za invalide — morda samo zaradi neobveščeniosti, predsodkov in neizkušenosti;

— čeprav je varstvo invalidov zakonsko opredeljeno, pride do nejasnosti in posamezne pomanjkljivosti povzročajo še dodatne probleme;

— neustrezne komunikacije (radio, TV, časopis) za tiste invalide s prizadetimi čutili;

— ljudje, ki zaradi hujših nezgod nenadoma postanejo invalidi, niso vedno deležni primerne socialne rehabilitacije, ki bi jim omogočila, da bi se čimprej živeli v novo stanje.

Nesporno je, da so dejanski nosilci varstva invalidov v naši družbi delavci v združenem delu. Toda organizacije združenega dela pogosto ne uresničujejo svojih nalog, ki jih imajo pri usposabljanju in zaposlovanju delovnih in drugih invalidov. Izkušnje tudi kažejo, da je vse pre malo pozornosti, namenjene preprečevanju oz. preventivi.

Poskrbeti bi morali za zdrave delovne in življenjske razmere, za zdravstveno vzgojo ljudi ipd. Te konkretne akcije bi morale najti mesto v programih organizacij združenega dela, v programih sindikata, v samoupravnih interesnih skupnostih.

Za uresničevanje svojih interesov se invalidi združujejo v invalidske organizacije. V Sloveniji delu-

je 9 republiških organizacij: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, Zveza slušno prizadetih Slovenije, Društvo mišično obolenih Slovenije, Zveza paraplegikov Slovenije, Društvo multiple skleroze Slovenije, Zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije, Zveza društev invalidov Slovenije, Zveza za rekreacijo in šport Slovenije in Zveza društev civilnih invalidov vojne Slovenije. Poleg tega delujejo društva tudi v okviru občin, pa športna društva invalidov v občinah ipd. V organizacijah združenega dela pa se delovni invalidi povezujejo še posebej v aktive.

Če vemo, da danes živi v svetu okoli 450 milijonov invalidov, najbrž ne bo odveč, da se nad temi številkami oziroma ljudmi tudi za trenutek zamislimo: za marsikaj so prikrajšani, mnogokrat razočarani, pa vendar živijo z željo: biti enakovreden z zdravimi, sodelovati z vsemi — in čeprav prizadet — biti koristen član družbe.

KJ

(Nekaj misli, povzetih iz programa aktivnosti v mednarodnem letu invalidov.)

Glede na lanskoletno prodajo v prvih šestih mesecih pa opazamo, da je prodaja Donata MG padla za 3%, kar je precej zaskrbljujoče glede na našo usmeritev ekonomske propagande.

Padec prodaje zasledimo predvsem v Sloveniji in potrebno bo ukreniti nekaj več, da to padanje ustavimo in povečamo prodajo Donata Mg.

Mineralne vode Tempel smo prodali 2% manj kot lani. Vzrok za to je zmanjšanje prodaje v gostinskem delu, kjer so cene izredno visoke.

Prodaja Trimvita je za 25% večja kot v preteklem letu, kar pomeni, da se Trimvit počasi uveljavlja pri potrošniku, čeprav nimamo zanj nobene posebne reklame.

Pri izvozu mineralne vode se naša začrtana pot v preteklem letu nadaljuje tudi letos. Nova organizacija distribucije v Zah. Nemčiji in generalno zastopstvo sta pripomogla, da smo izvoz na to tržišče močno povečali. Avstrija kot naše dosedanje najmočnejše tržišče se nam zaradi strogih predpisov, ki urejajo prodajo mineralnih vod v trgovinah z živili in pijačami (codex) izmika iz rok. Napovedana omejitev distribucije Donata na lekarne, drogerije in dietetične trgovine, je povzročila, da so nekatere trgovske verige že v prvi polovici leta ustavile prodajo. Tendenca upadanja izvoza na to tržišče bo še naprej prisotna, saj je novi predpis stopil v veljavo s 1. julijem. Za drugačno rešitev tega problema pa obstaja le malo možnosti.

Pri obdelavi tujih tržišč in pospeševanju izvoznih količin so ravno tako potrebna propagandna sredstva, ki jih letos še bolj primanjkuje kot prejšnja leta.

Pri prodaji zdraviliških storitev se v prejšnjem letu nakazana tendenca upadanja kupne moči domačih kupcev v prvi polovici letošnjega leta še povečuje. Posledica tega je, da beležimo rahlo upadanje povpraševanja pri domačih samoplačnikih, nekaj močnejše pa pri gostih na družbene stroške (vojaški vojni invalidi, socialni zavarovanci, člani delovnih organizacij). Ta kategorija gostov izkazuje 17% zmanjšanje v primerjavi z enakim obdobjem v

preteklem letu. Ugotavljamo, da se v zadnjih mesecih situacija že popravlja, saj prihaja veliko napotnic za zdravljenje.

Porast števila tujih nočitev — še posebej pri gostih iz ZR Nemčije — je razveseljujoč. Ustavljeno je upadanje števila tujih gostov, kar je bilo prisotno v preteklih letih in prvih 6 mesecih. Doseženo 14% povečanje števila tujih nočitev je omogočilo, da smo v skupnem številu skoraj dosegli planska predvidevanja.

Precej zaskrbljujoče pri tem je naraščanje števila pripomb gostov zaradi hrupa pri gradnji novega hotela, kot tudi hrupa, ki ga povzroča lokalni in tranzitni promet. Takšne razmere se kaj lahko neugodno odražajo v zmanjšanju obiska v prihodnjem letu, saj vemo, da ni na voljo dovolj sredstev, s katerimi bi lahko opravljali široko propagandno aktivnost in akcije pospeševanja prodaje. Tako slej ko prej ostane naše glavno orožje — priporočila gostov — obiskovalcev Rogaške Slatine, to je ustna propaganda in pa ustrezna naveza posrednikov na domačem in tujem tržišču. Le-to si postavlja prodajna služba na prvo mesto v strukturi ciljev aktivnosti.

Z izvajanjem ekonomsko-propagandnih akcij, načrtovanih za leto 1981, smo v začetku leta imeli določene težave. Te so se nanašale predvsem na sredstva, ki naj bi bila na razpolago za propagandne aktivnosti in so bile v glavnem eksternega značaja. Kot posledica tega je bila časovna kasnitev v izvajanju posameznih akcij. Tako se je spomladanska akcija za Donat Mg preko sredstev javnega obveščanja na področju SFRJ pričela šele v marcu, čeprav je bila prvotno načrtovana za prvo polovico februarja. Poseben problem pa predstavlja propagiranje Donata Mg v inozemstvu, saj je le-to vezano na devizna sredstva.

Če naštevamo, v telegrafskem stilu, v prvi polovici leta izvedene propagandne akcije, so bile te naslednje (brez analize njihove učinkovitosti):

— spomladanske medijske ekonomsko-propagandne akcije in v zvezi s tem spremljanje njene učinkovi-

tosti (prispela pisma potrošnikov, spremljanje prodaje po področjih);

— vsebinska priprava anketnega lista za anketiranje potrošnikov, tudi potencialnih potrošnikov Donata Mg na področju Ljubljane (metoda anketiranja po pošti);

— priprava letaka za prodajna mesta v Ljubljani (neposreden kontakt s potrošnikom);

— priprava koledarja in novoletne čestitke za leto 1982;

— organizacija nastopa na Novosadskem in Zagrebškem sejmu ter sejmu Alpe-Adria;

— sodelovanje na sejmu Gast '81, ITB 81 Berlin, turistična borza Sarajevo in Novi Sad, Graz;

— kot pokrovitelj smo sodelovali na kolesarskem maratonu »Kozjansko 81«;

— priprava za tisk oglednega kartona za Trimvit in Tempel;

— idejne rešitve za POP material, kot npr. značke, kemični svinčniki, pladnji ipd.;

— obnavljanje občestnih propagandnih tabel;

— pomoč pri organizaciji novinarske konference v zvezi z novim hotelom;

— idejne rešitve in priprave za tisk vseh tiskanih materialov, tudi takšnih, ki nimajo čistega propagandnega značaja;

— pomoč pri organizaciji novinarske konference v zvezi z novim hotelom;

— naročilo novoletnih daril;

— organizacija degustacij naših proizvodov na prodajnih mestih DO Primorje — Gorica;

— vsebinska priprava in začetek izvajanja akcije »Zdravniki v Avstriji« itd.

Našteli smo le aktivnosti, ki so že bile ali so v fazi izvedbe in bodo angažirale relativno velika sredstva. Ne navajamo del, ki smo jih opravili v okvirih grafika-designerja, interno v Zdravilišču.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z menoj ob izgubi mojega dragega očeta sočustvovali, mi darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujem.

MARIJA ČEBULAR

Naši gostje nam pišejo

Spoštovani doktor Milan!

Minilo je že pet mesecev, odkar ste mi odgovorili na moje pismo. Pristrčno se vam zahvaljujem za poslana mi navodila o pitni kuri z Donatom, ki mi je izredno pomagala. Tega ne morem dovolj zgovorno opisati. Le z Donatom in brez drugih preventivnih sredstev se dobro počutim pri uravnavanju svojih prebavnih organov.

Z neurejeno prebavo sem imela težave ob nosečnosti in po porodu. Odslej, sinu je že osem let, meni pa osemindvajset, je po tej strani kar najboljše.

Vam in Vašim sodelavcem želim mnogo uspehov

Dragica Stojadinović
iz Požarevca

Z VSEM ZADOVOLJEN

Po opravljeni kuri pri nas, nam je dr. S. Thune iz Zagreba takole pisal:

Po povratku s kratkega bivanja v prelepi Rogaški Slatini se vam po tej poti zahvaljujem za izredno topel sprejem, odlično namestitev in za vse, kar ste mi nudili v času mojega oddiha pri vas. Žal, obveznosti na Kliniki med. fakultete so mi skrajšale predvideni čas dopusta pri vas, vendar sem se v teh dneh pri vas izredno odpočil.

Kot zdravnika me je še posebno impresionirala higiena, red, čistoča in disciplina v hotelu Turist. Prepričan sem, da je tako tudi v drugih vaših hotelih. Lahko rečem, vse to vam je lahko v veliko čast in ponos.

Sicer pa je moja družina, še posebej moj pokojni oče, čestokrat obiskovala Rogaško — in vedno so se vračali z najlepšimi spomini in enkratnimi vtisi.

Še v tem mesecu (avgustu), mogoče tudi v septembru, bo verjetno prišla na dopust moja mama za dva tedna, pa vas naprošam za dobro nastanitev.

Z odličnim spoštovanjem in hvaležnostjo

dr. S. Thune

(Nadaljevanje na 6. strani)

VAŠ MARTIN IZ
VOJVODINE, EDEN NAŠIH
NAJZVESTEJŠIH

Vedro nam je pripovedoval svoje izkušnje pri odkrivanju Rogaške Slatine. Je sin madžarske narodnosti iz Vojvodine. Neugnana želja v njegovi mladosti ga je gnala, da bi spoznal zveneče kraje našega predvojnega turizma. To so bili Crikvenica, Bled, Bohinj, Dubrovnik in seveda Rogaška Slatina. Bolnemu na črevesju mu je zdravnik priporočal pitno kuro z Donatom. Zavidal je ljudem takratnih višjih slojev, ki so odhajali v Roič (nemška spakedranka za Rogaško Slatino. Op. uredn.). Obšla ga je neotlačljiva sla, da bi tudi on obiskal ta kraj, ki je bil namenjen le »gornjim desetisočem«. Želja se mu je uresničila leta 1940. Po vojni je prišel še okoli dvajsetkrat. Pravi, da se mora le rogaškemu Donatu zahvaliti za dobro zdravje v poznih letih. Nabavlja ga lahko tudi v Somborju. Tam so močno zastopane tudi druge jugoslovanske mineralne vode.

Navdušen je nad ogromnim napredkom zdravilišča, če ga primerja z leti po vojni. Organizacija nudenja storitev je na zavidni višini. Druga naša zdravilišča, tako pravi, so daleč za nami. Pa še eno neugodno. Ob neki priliki je njegova soproga pozabila v neki naši restavraciji čisto nov plašč. Poslovodja mu je vljudno obljubil, da mu ga bodo poslali, če se bo le našel. Ker pošiljke ni bilo, je pismeno vprašal. Taisti poslovodja mu je odpisal, da plašča ni in da bo prejel denarno nadomestilo zanj. Zopet ničesar in ponovno je pisal poslovodji, ki mu je zagotovil, da je delavski svet sklenil o denarnem povračilu za izgubljeni plašč. Pomiril se je in zopet zaman čakal nekaj mesecev. Pa se je odločil za ponovno urgenco. Poslovodja je odgovoril, da je delavski svet spremenil svoj prvotni sklep in da škode ne bodo povrnili.

Škoda za senco na tako sicer pristne vtise, ki si jih je nabral naš zvesti obiskovalec. Odgovori poslovodje pa gotovo niso imeli nobene opore v zapisnikih delavskega sveta.

POROČILO

podpredsednika turističnega društva Rogaška Slatina za čas 1978 – 80

Zadnji občni zbor društva je bil 12. 11. 1978, konferenca pa 4. 6. 1980.

Izvoljeni upravni odbor je v vmesnem času usmerjal svoje delo po smernicah, ki jih je za akcijo društev sprejela osrednja turistično društvena organizacija TZ Slovenije. Moram ugotoviti, da našemu delu ni bilo dodati kakšnih novosti. Smo društvena organizacija, ki na amaterski osnovi deluje za olepšavo kraja, zboljšuje turistično ponudbo, skrbi in reagira v primerih, ko se ne negujejo ekološki pogoji, deluje izobraževalno, odpira nove pomembne spomenike in — dovolite mi malo pikrosti — ves čas se ubada s finančnimi problemi in to za denarna sredstva, ki so po izvoru in vsebini namenjena za financiranje turističnih pogojev v kraju, po formalnem pa za vse kaj drugega. Smo društvena organizacija — prostovoljna družba krajanov, integralni del SZDL in si prizadevamo bolj idealno v vlogi vesti kraja, ki opozarja in s predlogi skuša vplivati na zboljšanje komunalnih, ekoloških, turistično-ekonomskih, estetskih in hortikulturnih pogojev. Na sploh — ne samo v Rogaški Slatini — padajo očitki in graje, češ ste nestrpni in vedno nekaj hočete. Zakaj pa aktivno ne posegajte v tok dogajanj. Odgovorimo le eno, da nismo kot člani TD komunalni čistilci, lopatarji ali kaj podobnega. Smo nekaj drugega. Naše delo je v odpiranju pogledov za zboljšanje stanja. Druga društva — lovci, planinci, ribiči, športniki so deležni osebnih zadovoljstev pri svoji aktivnosti. Zadovoljstvo člana turističnega društva je le emocionalno, če ugotovimo, da se je kaj izboljšalo v indirektno korist vseh krajanov.

Imamo 8 komisij. Podale bodo svoja poročila. Ocenjujem, da so amatersko in prizadevno opravile veliko delo.

Aktivne rezultate so dosegale na področju olepšave kraja, za zasebne turistične sobe, za izlete in rekreacijo. Delo drugih komisij je bilo uspešno in posredno s tem, da je bilo vključeno v ustrezna področja, kot npr. delo z mladino, spomeniki iz NOB, prireditve, propaganda, estetska vzgoja in podobno. Naša krajevna skupnost je v občinskih razsežnostih najmočnejša. Zato je tudi pomemben delež naših članov znotraj organov KS.

Sklicali smo široko zasnovano posvetovanje o kritični oceni turističnih pogojev v Rogaški Slatini. Podani so bili štirje uvodni referati ob polovični udeležbi. Pogrešali smo posebej vabljeni iz občinskih in društvenih organov. Izvedena anketa z gosti nam je odkrila marsikatero pomanjkljivosti, ki jim mi zaradi otopelosti ne vidimo. Šolski otroci so se vključili v akcijo »očistimo svoj kraj«. Žal pa zbrano navlako niso odpeljali pravočasno, tako da jo je veter raznesel. Nerazumljivo je to, da DINOS ne zbira papirja in starega železa. Štedilniki, avtokaroserije, avto gume itd. so vse številnejši rekviziti našega okolja.

Že itak pomanjkljivo čiščenje cest je letos še poslabšalo gradbišče novega hotela. Vode imamo dovolj, zato zamerimo izvajalcu, da ni tekoče čistil cest, ki so ob suhem vremenu zapraševale hotele, parkirajoče avtomobile itd.

V minulem obdobju smo podpisali družbeni dogovor o našem sodelovanju pri vzdrževanju muzeja Kidričev na Knežcu. Naše obveznosti nematerialnega značaja izpolnjujemo tako, da skrbimo za propagiranje obiska med gosti in da

vključujemo v vse nove edicije tudi informacijo o Knežcu.

Dokončno smo tudi legalizirali uporabo stolpa na Janini. Odstopili ga bomo v upravljanje TOZD Zdraviliška dejavnost, ko bo izdano uporabno dovoljenje.

Smo proti zmanjšanju kabinskih prostorov v odprtem kopališču, ki jih je GOKOP uporabil za delavnice. Tudi ne soglašamo s spremembo namena teh prostorov v industrijsko halo, ker vznemirja hotelske goste v neposredni bližini. Tudi delavsko naselje na hribu Soča mora biti takoj po dogotovitvi gradnje hotela vzpostavljeno v prejšnje stanje.

Po sklepu občinske skupščine in po posebni pogodbi z mariborsko škofijo je prešla cerkva sv. Ane v sestav TOZD Zdraviliška dejavnost. Uporabljena bo za liturgijo našim gostom in za različne veroizpovedi.

Tvorno kot doslej bomo podpirali razstavno dejavnost Delavske univerze v pivnici.

Ob tem bi še morali pjasniti vzgojni in kritični vidik predvajanj filmov o ureditvi domovanj. Film je nekajkrat posnel predsednik Skale. Odločno nasprotujemo tistim, ki so filmanje in predvajanje ožigosali kot pranger. Nasprotno, film je vzpodbudno in kritično deloval na večino krajanov. S tem smo želeli zanetiti le pozitivno tekmovalno in mislim, da smo pri tem uspeli.

Program dela za naslednje obdobje je realen in stremi k enakim ciljem kot doslej. Negovali bomo vse dejavnosti, ki lahko v estetskem, kulturnem ali ekonomskem pogledu prezentirajo domačo kulturo. Pozdravljamo uspele nastope folklorne skupine in bi jih želeli pokazati gledalcem na samostojni predstavi.

Pomanjkanje energije in nadaljnji razvoj turizma

1. Med različnimi problemi, ki bodo v prihodnjem razdobju zelo verjetno negativno vplivali na razvoj turizma, postaja vedno pomembnejše pomanjkanje energije.

Svetovna proizvodnja surove nafte, ki nazaduje od leta 1978, odločilno vpliva na izpad proizvodnje in izvoza nafte iz Irana in Iraka. V desetih državah, največjih proizvajalkah in izvoznikah nafte, se je v letu 1980 nasproti letu 1979 količina proizvedene ali izvožene nafte zmanjšala za 6,8 %. Največje nazadovanje je bilo v Iranu — za 40 %, v Kuvajtu za 32,8 % in v Iraku za 17 %. Cene nafte na svetovnem trgu rastejo od leta 1975 dalje in so v primerjavi s tem v letu 1980 dosegle že indeks 276. Samo od leta 1979 do 1980 so se cene povečale za 67 %.

Nafta pokriva danes večino potreb po energiji, v Jugoslaviji na primer celo 70 % vseh energetskih virov. Ob izpadu tega glavnega vira energije ni drugega substitucijskega vira, ki bi že zdaj lahko nadomestil nafto. Tehnologiji proizvodnje energije iz sončnih ali atomskih virov sta zdaj gotovo še neizdelani.

2. Trenutne značilnosti gospodarskega položaja v državah OECD so močni inflacijski pritiski, rastoča nezaposlenost, zelo počasna rast realnega narodnega dohodka, neuravnoteženost zasebne potrošnje in resni problemi s plačilnimi bilancami (npr. saldo devizne menjave s tujino je bil v ZR Nemčiji dolgo visoko aktiven, v letu 1979 je priliv komaj še pokrival odliv in v letu 1980 je bila pasiva že večja od aktive — še slabše je seveda v drugih državah).

Ukrepi, ki so jih članice OECD sprejele, da bi zaustavile te neugodne tendence — kot so npr. omejevanje odvisnosti od proizvajalcev nafte in zmanjševanje negativnih posledic na svetovnem trgu nafte — še zapletajo njihovo energetsko politiko in slabšajo odnose med proizvajalci in potrošniki.

3. Srednjeročni prehod na gospodarstvo, ki bo v manjši meri odvisno od nafte, je

predpogoj za razvoj narodnega gospodarstva. Vsi gospodarski sektorji, seveda tudi turizem, se bodo morali prilagoditi tem zahtevam. Vsi sektorji bodo tako posredno ali neposredno prizadeti z nujnimi ekonomskimi ukrepi v naslednjih letih in se bodo morali prilagoditi zahtevam narodnega gospodarstva.

V turizmu gre predvsem za nove pogoje, pod katerimi bodo turisti uporabljali različne vrste transportnih sredstev in v katerih se bo gradilo in poslovalo turistično gostinstvo.

4. V transportu se bo zaradi višjih cen goriva pojavila situacija, da turisti ne bodo mogli več plačevati višjih cen za transportne storitve, to je za potovanja.

Variant, kako bodo turisti reagirali na take spremembe razmere, je več:

a) Turisti bodo hodili na počitnice na krajše razdalje

Ta varianta je najbolj neposredna. Rezultat bo po eni strani manjše število potovanj z avtomobili na leto, in to predvsem v bolj oddaljenih turističnih regijah, kar bo tu zmanjšalo število prihodov, turistov ali prenočitev. Ta tendenca se je pokazala že v letih 1979 in 1980. Po drugi strani pa ob določeni stopnji nujnosti turističnega povpraševanja ali sploh ustaljenosti turističnih navad lahko sklepamo, da bo prišlo do substituiranja turističnega povpraševanja in da se bodo tokovi usmerili v bližnje turistične regije, kar bi tu povečalo frekvenco turistov.

b) Turisti bodo izbirali tiste avtomobile, ki trošijo manj goriva

Ta varianta zahteva uporabo nove tehnologije in prestrukturiranje avtomobilske industrije (npr. v ZDA), zato ni pričakovati, da bi se uveljavila v kratkem času.

c) Turisti se bodo preusmerili na cenejše vrste transporta

Ta varianta predvideva, da bodo turisti zaradi višjih cen bolj skrbno izbirali med prevoznimi sredstvi, pri čemer bodo zaradi cene imeli prednost vlaki in avtobusi.

Izbirali bodo tudi med individualnim in kolektivnim prevozom, kar bo okrenilo sedanje stanje v prid skupinskim potovanjem, ki so cenejša.

Take zahteve povpraševalcev bodo nujno zahtevale spremembe v ponudbi s strani prevoznikov. Pričakovati je, da bo prišlo do ponovnega količinskega povečanja pavšalnih potovanj, kar govori v prid turističnim agencijam in tour operatorjem. Razen tega se bodo skupinska potovanja morala prilagoditi tudi v pogledu kvalitete, kar pomeni nastanek novih oblik pavšalnih potovanj, predvsem v sektorju transporta. Transport, čeprav skupinski in masovni, bo moral nuditi turistom večjo individualno udobnost, večjo hitrost potovanja in v prvi vrsti večjo možnost prilagajanja, spreminjanja programov ter večjo samostojnost turistov. To pa bo pomenilo nastanek bistveno drugačne oblike skupinskih potovanj.

5. Na področju gostinstva, to je v sektorju bivanja v turističnem kraju, se bodo pokazale zaradi višjih cen elektrike, plina in drugih goriv močne tendence k povečanju obratovalnih stroškov. In če bodo hoteli gostinski obrati še ostali konkurenčni in privlačni za turiste, se bodo morali vsaj občasno odreči dosedanji stopnji akumulacije oz. profita. To pa pomeni zmanjšanje njihove reproduktivne sposobnosti, ki že doslej ni velika, kar bo povzročilo stagnacijo tega gospodarskega sektorja, ne pa normalno širjenje in investiranje.

6. Porast cen energije bo povzročil rast cen v vseh gospodarskih sektorjih, kar bo pomenilo zmanjšanje kupne moči oz. realnega osebnega dohodka. Zato bo reagibilnost turističnega povpraševanja na spremembo realnih cen in realnega dohodka večja.

7. Če povzamemo gornje ugotovitve, potem kaže, da se je v turizmu končalo obdobje relativno hitrega in spontanega razvoja. Začenja se prehodna perioda prilagajanja novim pogojem gospodarjenja. To pomeni, da je pred nami obdobje ko-

renitega prestrukturiranja turističnega gospodarstva, ker se bodo spremenili tudi odnosi v strukturi turistične potrošnje. Iz tega izvirajo močnejše potrebe po marketinškem pristopu, po raziskavah turističnega trga, po analitsko utemeljenem oblikovanju turističnega proizvoda in po dolgoročnem planiranju temeljito proučenih novih investicij na področju turizma, s tem pa tudi potrebe po drugačni organizaciji turističnega gospodarstva.

8. V bližnji bodočnosti mora turistično gospodarstvo računati s klientelo, ki bo bolj informirana o stanju na trgu kot pred dvajsetimi leti, ki bo bolj jasno postavljala svoje zahteve, ki bo tudi več zahtevala in ki bo bolj gledala na to, koliko finančnih sredstev porabi in kakšne storitve za to dobi. Jasna je torej usmeritev v kvaliteto, kar pa ne pomeni samo kvalitete posamezne turistične storitve, temveč predvsem katere storitve ji ponudnik tudi nudi, torej kakšna bo kvaliteta kompleksne turistične ponudbe. Gre za odnose, ki so bili doslej marsikdaj zanemarjeni, npr. odnosi med ponudbo transportnih in gostinskih storitev, odnosi med gostinstvo in vso drugo turistično ponudbo, v turističnem kraju pa odnosi med penzionsko in izvenpenzijsko ponudbo.

9. Ta neugodna ekonomska situacija, ki jo lahko pričakujemo v prihodnjih letih, pa seveda ne bo onemogočila ali izbrisala masovnih potreb po turističnih potovanjih in rekreaciji zunaj stalnega bivališča, ker je v zadnjih desetletjih postala tovrstna rekreacija integralni del določenega načina življenja, v prvi vrsti v ekonomsko visoko razvitih državah. Navade, ki jih je pridobil velik del prebivalstva, so trdna osnova, ki bo turističnemu sektorju gospodarstva omogočila, da se v teh težkih razmerah prilagodi novemu razmerju med cenami in storitvami, to je spremenjenim razmeram na turističnem trgu, bodisi v povpraševanju, bodisi v ponudbi.

O čem smo razpravljali...

NA ZADNI SEJI OBČINSKE SKUPŠČINE SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

...na zadnji seji občinske Samoupravne stanovanjske skupnosti?

V začetku junija je bila 10. seja občinske Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Šmarje pri Jelšah.

Obravnavali smo zaključne račune za leto 1980 in sklepali o finančnih načrtih za leto 1981. Na dnevnem redu pa je bilo še nekaj točk, ki bi morda zanimale širši krog ljudi.

a) Morda bo zanimivo za vse tiste, ki stanujejo v družbenih stanovanjih:

Celotna stanarina (100%), ki jo bodo stanovalci plačevali vsak mesec, se bo že v letu 1981 delila po naslednji strukturi:

	%
— amortizacija	48,96
— za vzdrževanje hiše v okviru zbora stanovalcev	12,90
— za delo samoupravnega gospodarjenja	11,90
— za vzajemno vzdrževanje v okviru krajevne skupnosti — združ. sred.	6,80
— za vzajemno vzdrževanje v okviru stanov. skupnosti — združ. sred.	8,90
— za sprotno vzdrževanje (manjša popravila)	5,54
— za funkcionalne stroške	5,00

Stanovalci bodo torej odsej imeli na razpolago precej sredstev, s katerimi bodo sami gospodarili. Prav od njih samih pa bo odvisno, kako bodo ta sredstva smotrno izrabljali.

b) Samoupravna stanovanjska skupnost bo še naprej dodeljevala stanovanja, in sicer:

— stanovanja, zgrajena iz solidarnostnih sredstev,

— stanovanja, zgrajena iz sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji,

— stanovanja, nad katerimi ima razpolagalno pravico stanovanjska skupnost.

Upravičenci lahko pridobijo ta stanovanja:

— če izpolnjujejo pogoje po pravilnikih,

— če vplačajo lastno udeležbo (po sprejeti lestvici).

Vsi tisti, ki računajo na zgoraj navedena stanovanja, si lahko približno izračunajo tudi znesek, ki ga bi morali prispevati kot lastno udeležbo. Lestvica, ki določa višino lastne udeležbe, je enaka lestvici, ki smo jo s pravilnikom sprejeli tudi v Zdravilišču. Ker je v Zdravilišču vsakemu dosegljiva, je tu ne bi ponavljala.

Naj navedem le primer (iz dokumentov za sejo) izračuna lastne udeležbe:

Povprečni osebni dohodek v SR Sloveniji je v preteklem letu (1980) znašal 8764 din. Cena novih stanovanj bo približno 20.000 (dva stara milijona) za 1 m². Vrednost 2-sobnega stanovanja s 60 m² bi torej znašala 1.200.000 (stodvajset starih milijonov). Če ima družina npr. 3 člane in znaša povprečni mesečni dohodek na 1 člana družine 100% republiškega povprečja (tj. 8764), bi bila lastna udeležba za to družino 8% od vrednosti stanovanja, tj. 8% od 1.200.000, kar znaša 96.000 (devet milijonov šeststotisoč starih din).

Seveda si lahko s pomočjo lestvice in s podatki o osebnih dohodkih vsak izračuna, koliko bi znašala njegova udeležba.

Če vemo, da bo novi blok v Ratanski vasi kmalu pod streho, bo tudi vedno več upanja za tiste, ki še čakajo na stanovanje.

Prepričana pa sem, da so med čakajočimi tudi taki, ki s strahom ugotavljajo, da lastne udeležbe ne bodo mogli zagotoviti, ker morda živijo v težkih socialnih razmerah. Za take primere je sklenjeno, da se jim lahko zniža ali celo oprosti plačilo lastne udeležbe. O tem, kdo je do znižanja ali oprostitve upravičen, bo odločal Izvr-

šilni odbor stanovanjske skupnosti — za vsak posamezen primer posebej. Izvršilni odbor bo pridobil tudi mnenje Skupnosti socialnega varstva.

Določeni so tudi tisti primeri, ko lahko upravičenec dobi stanovanje brez lastne udeležbe:

— če se mu dodeli drugo stanovanje zaradi rušenja stanovanja, nad katerim ima stanovanjsko pravico;

— če se mu dodeli drugo

stanovanje zaradi nevarnosti bivanja v stanovanju, če ima na tem stanovanju stanovanjsko pravico;

— če se preseli v drugo stanovanje po pravnomočnosti sodne odločbe;

— udeležence NOB.

Naj omenim še to, da vsi ti sklepi veljajo le za tiste upravičence, ki jim bodo dodeljena stanovanja od Samoupravne stanovanjske skupnosti.

KJ

Kadrovske novice

Delovno razmerje je prenehalo naslednjim delavcem:

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Datum prenehanja — Dela in naloge

HOTELI

Dobnik Lidiji, 6. 6. 1981, žurnalist, sporazumno prenehalo delovno razmerje; Kregar Brankotu, 15. 7. 1981, prenašanje prtljage, sporazumno prenehalo delovno razmerje; Borsič Frančiški, 31. 7. 1981, opravila sobarice, sporazumno prenehalo delovno razmerje.

RESTAVRACIJE

Rebič Boži, 9. 7. 1981, enostavna točajska opravila, sporazumno prenehalo delovno razmerje;

Plemenitaš Jožetu, 24. 7. 1981, vzdrževanje NN naprav, invalidsko upokojen;

Ogrizek Anici, 28. 7. 1981, vodenje slaščičarne Zdraviliški dom, starostno upokojena.

TOZD POLNILNICA

Lončarič Miroslavu, 6. 7. 1981, razkladanje in nakladanje v skladišču, v JLA;

Šket Stankotu, 6. 7. 1981, elektrikerska opravila, v JLA.

TOZD VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

Polajžer Ignacu, 15. 7. 1981, čuvanje parkov, sporazumno prenehalo delovno razmerje;

Korez Jankotu, 6. 7. 1981, zidarska opravila, v JLA; Plavčak Vinkotu, 6. 7. 1981, vzdrževalna opravila, v JLA;

Lesjak Mariji, 13. 7. 1981, strojno pranje, invalidsko upokojena.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Blazina Stankotu, 22. 6. 1981, opravila telefonista, invalidsko upokojen;

Murko Anici, 25. 6. 1981, opravila telefonista, samovoljno prekinila delovno razmerje.

Zakonsko zvezo je sklenil Kranjec Bojan in delavka Herak Ana, oba iz TOZD Zdraviliška dejavnost. Delavka Kidrič Albina iz TOZD Zdrav. dejavnosti je rodila sina.

K. T.

HUMOR

Natakar: »Jejte vendar zrezek, ki sem vam ga prinesel.«

Gost: »Ne morem. Je prevroč.«

Natakar: »Pa ga pihajte vendar.«

Gost: »Se bojim, da bi ga odneslo s kroznika.«

Natakar: »Kako vam prija naše kakovostno vino iz obsavskega okoliša?«

Gost: »Zdi se mi, da je preveč Save v njem.«

VRELCI — glasilo delavcev Zdravilišča Rogaška Slatina. Izdajajo ga delavski sveti vseh TOZD in SDS Zdravilišča. Izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga prejema vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Stane Čujež. Tisk in klišej: CGP Večer. Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na osnovi mnenja republiškega sekretarja za informacije.